

DR | GENERALDIREKTØREN

Maria Rørbye Rønn
DR Byen
Emil Holms Kanal 20
DK- 0999 København C
dr.dk
08.03.2024

Klage over indslag i '21 Søndag'

Du har den 2. januar 2024 klaget over et indslag i '21 Søndag' bragt den 17. december 2023. Efter at redaktionen afviste din kritik, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og skrevet en indstilling.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg er enig i.

Med venlig hilsen

Maria Rørbye Rønn

Kopi:

Journalen
Etikchef Anja Lundberg Andersen, DR Kultur, Børn og Unge
Senior konsulent Mikkel Vincentz Pedersen, LSR
Redaktionschef Mikkel Worsøe Andersen, DR Nyheder
Ledende redaktionschef Kirsten Marie Svendsen, DR Nyheder
Direktør Sandy French, DR Nyheder

Sagen kort

En seer klagede over et indslag i 21 Søndag, der beskæftigede sig med politiets arbejde og magtmonopol. Klageren mente, at DR's brug af betegnelsen og omtalen af politiets magtanvendelse som "vold" og "voldsmonopol" var forkert og misvisende. Klager mente desuden, at DR's gengivelse af et klip med en borgers oplevelser med politiets magtanvendelse var forkert. Klager får ikke medhold. DR anvendte betegnelsen "magtmonopol" og tegnede ikke et forkert billede af politiet som anvendere af vold". Klager får heller ikke medhold i, at DR's beskrivelse af det påklagede videoklip tegner et fordrejet billede af de faktiske forhold. Videoen vises i indslaget. Klager får ikke medhold.

Gennemgang af sagen

Den 2. januar 2024 klager (herefter benævnt 'Klager') over et indslag i 21 Søndag bragt den 17. december 2023.

Klager skriver blandt andet:

"D. 17. dec. 2023 viste DR programmet 21 Søndag, som havde et indslag, der omhandlede politiets magtmonopol.

Studieværten Kaare Quist indledte med at udtale, at "Politiet har ret og pligt til at bruge vold". En noget primitiv fordrejning af politiets magtmonopol, som ikke er det samme som et voldsmonopol. Overdreven brug af magt kan ende i vold - og det bliver man straffet for. Også for politifolk.

1: Vil DR oplyse sine studieværter om, at der er stor forskel på vold og magt - og hvorfor tror DR, at politiet må bruge vold?

Kaare Quist fortsatte med at tease indslaget og omtalte her "en kvinde, der blev slået af politiet, mens hun låste sin cykel op". Den egentlige historie, som 21 Søndag i indslaget dækkede, viste, at hun rent faktisk aggressivt blandede sig i en politiforretning under nogle fodbolduroligheder, hvorfor hun blev slået med en politistav, mens hun fik at vide, at hun skulle gå væk. Noget der i øvrigt er helt indenfor politiets brug af stav i den givne situation.

2: Hvorfor siger studieværten, som han gør? Har han ikke selv set det indslag, som er vært for at præsentere? Hun var ikke ved at låse en cykel op....

Under speeket i udsendelsen blev der sagt, at "Dansk Politi har fået beskidte pletter i efteråret med videoer med hård fysisk magt og vold".

3: Hvilke "beskidte pletter" er det, at DR henviser til?

4: Agter DR at anmelde politiet, eller har DR gjort det - nu DR mener, at politiet bruger vold? Og i benægtende fald - hvorfor ikke?

Må jeg minde DR om, at er der tale om vold, er det et spørgsmål, retten eventuelt skal tage sig af. Ikke noget DR på forhånd skal konkludere.

Videoer taget ud af en kontekst, og uden at være undersøgt behørigt, giver ikke "beskidte pletter", som DR så svulstigt omtaler det.

Til slut i indslaget blev det af journalisten italesat overfor politiets indsatsleder ifm. en fodboldkamp, om "den måde I tacklede det må løfte politiets image". Indsatslederen svarede helt korrekt, at han generelt tror, at befolkningen har høj tillid til politiet. Og ja, det tror jeg absolut er dækkende for den

danske befolkning. Men hvorfor laver DR et indslag, som er på farvet af elendig journalistik, og med en studievært der omtaler det kommende indslag, uden rigtigt at forholde sig til virkeligheden?

5: Hvad er det for et image speeakeren henviser til?"

DR svarer

Den 29. januar 2024 svarer redaktionschef Mikkel Worsøe Andersen (MWA) Klager. MWA skriver:

"Det er helt afgørende for DR's troværdighed, at vi er saglige og troværdige i vores journalistik og de historier, vi fortæller. Det er også vigtigt for os at vi sætter kritisk lys på samfundet, herunder også politiet, og belyser samfunds relevante temaer.

Der har været meget debat i befolkningen om politiets rolle og ageren over den seneste tid, og det er derfor vigtigt at belyse og nuancere denne debat.

Det er denne historie et eksempel på, som jeg helt overordnet mener, vi lykkes med.

Du har flere forskellige klagepunkter, som jeg har kategoriseret og samlet i nedenstående tre punkter:

- *Det er helt korrekt, når du skriver, at politiet må lave magtanvendelser, men at politiet selvfølgelig ikke må begå vold i straffelovens forstand, altså illegitim vold. Dog hedder det, at politiet i Danmark har voldsmonopol. Det bliver også beskrevet i juridisk litteratur – et monopol på legitim fysisk vold.*

I undervisningsmateriale fra politimuseet omtales voldsmonopolet for eksempel også: "Med voldsmonopolet skal politiet sørge for at opretholde sikkerhed, fred og orden". Vi mener derfor godt, at det kan forsvares, at de i visse tilfælde har ret til at anvende vold.

Det er dog en formulering, vi skal benytte med varsomhed, netop fordi ovendreven brug af magt kan ende i illegitim vold, som politiets betjente selvfølgelig også vil kunne straffes for.

Vi tager derfor din pointe om at være varsomme med formuleringerne omkring vold og magt med videre.

- *Du spørger til situationen med kvinden med cyklen til fodboldkamp. Vi kan ikke konkludere, at politiet har handlet "inden for politiets brug af stav" i situationen med kvinden, der bliver slået. Hun har klaget over episoden og denne klage er ikke afgjort, hvorfor vi ikke kan konkludere, at der blev handlet korrekt/ikke korrekt.*

Der er en nuance i, om hun var ved at låse cyklen op. Hun forlod sin cykel, da hun så episoden mellem de civile betjente og fodboldfansene, og var derfor ikke lige op ad sin cykel, da hun blander sig i episoden. Sådan som det også beskrives i selve indslaget.

- *Vi eksemplificerer flere episoder i oplægget og indslaget, som illustrerer politiets "beskidte pletter". Derudover er historiens grundlag også den debat, som politiet selv har beskrevet at historierne om mulige overtrædelser i sager om magtanvendelse, blotlægger mulige kritiske forhold om politiet. Rigspolitichefen kigger lige nu på initiativer i forhold til "Kultur og adfærd" i politiet. I Sydøstjyllands Politi nedlagde man en specialpatrolje som følge af at have fået forelagt en række episoder "fra 2021 og 2022, der stiller spørgsmålstejn ved den måde, som kredsens specialpatrolje" løste sine opgaver på – "herunder navnlig i forhold til konkrete magtanvendelser over for borgerne". Det er disse pletter, der henvises til.*

Jeg skal til slut oplyse, at vi som medie ikke er en aktør, og derfor ikke foretager politianmeldelser på baggrund af vores journalistik, samt at vi med nøgterne og kritiske spørgsmål forsøger netop at få nuancer og præcise svar fra vores kilder, f.eks. når vi spørger til politiets image. Endnu engang tak for din henvendelse."

Klager svarer og anker

Den 30. januar 2024 skriver Klager igen til DR. Klager skriver blandt andet:

"Der er primært et punkt, jeg vil holde fast i, og bede jer om at være meget præcise, når I omtaler politiets brug af magt, og ikke kalder det vold. For det er altså forkert, når du skriver, at politiet har et voldsmonopol. De har et magtmonopol, og det uanset om ordet vold fremgår af noget fra Politimuseet eller i juridisk litteratur, som du skriver. For diskussionen her går ikke på det historiske perspektiv, men om hvordan nutiden er. Og der må politiet altså ikke bruge vold.

Politiet må kun bruge magt. Bruger de overdreven magt, bliver det til vold. Det er det, du så i stedet kalde illegitim vold.

Det fremstår helt tydeligt i Politiloven, at politiet har ret til at bruge magt. Der står intet om vold. Politiloven (retsinformation.dk)

Du kan ligeledes læse her, at politiet også selv bruger ordet magt. Og dermed ikke vold. Politiets brug af magtmidler | | Politi

Og det er den magtbekendtgørelse, vi må tage udgangspunkt i og dermed den magtbekendtgørelse, politiet juridisk arbejder under og ud fra. Så er det i den sammenhæng fuldkommen irrelevant, hvad Wikipedia eller andetsteds skriver om vold eller voldsmonopol i relation til politiet.

Og så bliver jeg faktisk noget bekymret, når du refererer til noget undervisningsmateriale fra Politimuseet (hvad er årstallet?), frem for at finde stort set den samme formulering, fra den nuværende magtbekendtgørelse, hvori der står:

15. Politiet må anvende magt

1) med henblik på at forebygge og afværge fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed,

Og derudover fastholder du, at politiet har et voldsmonopol. Det er simpelthen ikke rigtigt.

Så jeg håber ikke I bare, "er varsomme med formuleringer ift. magt og vold", men derimod at I fremover slet ikke omtaler, som Kaare Quist gjorde det, at "politiet har ret og pligt til at bruge vold". For det er direkte forkert.

I optakten til selve udsendelsen sagde Kaare Quist, at kvinden blev slået, mens hun var ved at låse sin cykel op (og det er sådan set temmelig ligegyldigt, i relation til denne klage, hvad den efterfølgende udsendelse viste). Min klage gik på Kaars Quists udtalelser. "

"Det essentielle er, hvor kvinden var, da hun blev slået, og der ses det tydeligt, at hun løber råbende hen imod en politibetjent, der er i gang med en politiforretning. Så i situationen var hun ikke ved at låse en cykel op. Var hun det, var situationen en helt anden. Altså hun var passiv. Men i virkeligheden var hun aktiv og blandede sig aggressivt, mens en betjent var ved at bruge stav. Så slår han selvfølgelig hende i præcis den situation. Hun kunne lige så godt have været en af de andre fodboldtilhængere, som i stedet ønskede at slås med politiet."

Klager skriver efterfølgende til LSR den 12. februar 2024 og anker sagen. Klager skriver blandt andet: *"Jeg videresender dig nedenstående, da jeg rent faktisk bliver bekymret over, at DRs repræsentant tilsyneladende ikke forstår alvoren i, at DRs værter omtaler politiets brug af magt - som vold. Og forstår han det ikke, bliver fejne fra 21 Søndag ikke videreformidlet, hvorfor DR vil fortsætte med fejludtalelserne. Jeg mener nu, det er ret tydeligt, hvordan politiet må agere. Og så nytter det ikke noget, at DR omtaler politiets brug af magt - som vold, blot fordi han kan finde noget på Wikipedia, hvor borgere skriver, at politiet har et voldsmonopol, eller ditto i gamle skrifter fra politimuseet.*

Han skriver:

- *"Det er helt korrekt, når du skriver, at politiet må lave magtanvendelser, men at politiet selvfølgelig ikke må begå vold i straffelovens forstand, altså illegitim vold. Dog hedder det, at politiet i Danmark har voldsmonopol."*

Og her tager han udgangspunkt i synsninger, frem for noget faktisk. *"Dog hedder det", skriver han. Hvor? Rundt om redaktør bordet, og blandt journalister? Det gør det dog ikke mere rigtigt. Og hvad er illegitimt vold? Der er vold. Vold kan ikke være legitimt. Ift. episoden med kvinden og cyklen, skriver han, at der er en nuance, ift. hvor hun konkret var. Og det virker slet ikke som om, at han rent faktisk forholder sig til, at hun ikke blev slået, mens hun var ved at låse sin cykel op, som Kaare Quist siger i indslaget. Hun blev slået, da hun blandede sig i en politiforretning. "*

Lytternes og seernes redaktør (LSR) bekræfter over for Klager d. 12. februar 2024, at sagen vil blive behandlet som ankesag. LSR skriver uddybende til Klager den 22. februar 2024:

"Jeg har nu haft lejlighed til at kigge nærmere på din anke. Jeg vil behandle dit første punkt og dit andet punkt. Det første drejer sig om værtens omtale af politiets brug af magt og vold – som en etisk klage, der skal bedømmes i forhold til DR's etiske retningslinjer. Det andet er DR's skildring af episoden med kvinden med cyklen.

De andre punkter, som du nævnte i din oprindelige klage, og som DR har svaret dig på, betragter jeg overvejende som kommentarer. Derfor kan de ikke klagebehandles."

Procedure

Det følger af DR's etiske retningslinjer, at en klage skal være besvaret senest fire uger efter, at den er modtaget. Det er overholdt. Det skal være den ansvarlige chef, som svarer, hvilket også er tilfældet. Klagen skal svare på kritikken, hvilket også er sket. Der skal gives klagevejledning, hvilket også er tilfældet her.

Indstilling fra lytternes og seernes redaktør

Det følger af DR's etiske retningslinjer, at DR lægger vægt på grundig research, hæderlighed og ordentlighed i programvirksomheden. Påstanden fra Klager er, at DR i indslaget i 21 Søndag kommer med urigtige oplysninger. LSR ser bort fra Klagers kritiske kommentarer, som er udtryk for Klagers holdning til indslaget, men ikke rummer en konkret påstand om et brud på DR's etiske retningslinjer. DR har svaret på de punkter, som Klager nævnte i sin oprindelige klage. Herunder kritik af DR's omtale af at politiet skulle have "beskidte pletter". DR har også afvist Klagers krav om, at DR bør anmelde politiet for brug af vold, hvis der efter DR's opfattelse måtte være sket dette. Klager spørger, om DR agter at anmelde politiet for brug af vold? LSR betragter ovenstående som kommentarer, der derfor ikke kan klagebehandles.

LSR behandler Klagers første klagepunkt og Klagers andet klagepunkt. Det første drejer sig om studieværten på 21 Søndags omtale af politiets brug af magt og vold som en etisk klage, der skal bedømmes i forhold til DR's etiske retningslinjer. Klagers første klagepunkt handler om DR's omtale af vold/magt.

Klager skriver, at DR siger, at politiet har "voldsmonopol," og at dette er forkert. Klager mener tillige, at vold ikke kan være legitimt.

I indslaget i 21 Søndag (00:23) siger værten Kåre Quist: *"Politiet har de seneste måneder været under anklage for en række tilfælde med voldsom magtanvendelse"*. Endvidere (2:27) siger Kåre Quist, at *"Politiet har magtmonopol i Danmark. I visse tilfælde har de ret og pligt til at bruge vold. Men monopollet forpligter"*.

På en grafik under oplægget står "Magtmonopol" på skærmen bag værten. LSR finder ikke belæg for, som Klager skriver, at DR taler om politiets "voldsmonopol", men netop om "magtmonopol", der kan være voldsomt. Det er Klagers vurdering af 21 Søndags fremstilling, at DR fordrejer politiets magtmonopol og gør det til et voldsmonopol. LSR finder ikke belæg for, at DR fordrejer beskrivelsen af politiets magtmonopol. DR sætter ikke lighedstegn mellem magtmonopol og voldsmonopol, sådan som Klager skriver.

DR nævner ganske korrekt, at politiet har monopol på magtanvendelse, og at det i visse tilfælde giver både ret og pligt til at bruge vold. Det er dermed tydeligt, at værten taler (ret og pligt) om lovlig og forskriftsmæssig magtanvendelse, og derfor burde værten have undladt ordet "vold".

Men det kan ikke konkluderes, at værten – og dermed DR - i den konkrete sag, som indslaget også skildrer, tog stilling til, at politiets brug af stav over for den pågældende kvinde var en overskridelse af politiets ret til magtanvendelse.

Klagers andet klagepunkt handler om DR's skildring af en kvinde, der har en fysisk kontakt med politiet. Klager skriver, at DR i 21 Søndag ikke fremstiller episoden korrekt. Klager giver udtryk for, at det ses tydeligt af videoen, at kvinden løber råbende hen imod en politibetjent, der er i gang med en politiforretning. Klager kritiserer DR for at videregive kvindens forklaring om, at hun i situationen var ved at låse en cykel op, som Klager finder er misvisende og forkert.

Det siges i starten af programmet (2:52): *"Eller kvinden her, som blev slået med en politistav, mens hun låste sin cykel op, efter en fodboldkamp"*. Indslaget i 21 Søndag viser (tidskode: 9:08) kvindens historie om møde med politiet. Der siges: *"Én som har mærket politiets stav, er 32-årige (navn)"*. Herefter fortæller kvinden om oplevelsen, mens der vises mobiloptagelser af episoden. LSR lægger vægt på, at DR ikke konkluderer, at politiet handlede i strid med loven og dermed rammerne for magtanvendelse ved at slå kvinden med stav. Indslaget forklarer, at kvinden har klaget over politiets magtanvendelse, og at hendes klage ikke er afgjort. DR skriver i svaret til Klager, at DR ikke konkluderer, om der blev handlet korrekt eller ukorrekt. LSR lægger vægt på, at DR har valgt at vise videooptagelserne af episoden, og at kvinden i indslaget giver sin version af det passerede. Episoden skal ses i sammenhæng med hele indslaget i øvrigt, som er at skildre politiets arbejdsforhold og mulighed for at vurdere en tilspidset situation. Der medvirker en politibetjent, som giver sin personlige oplevelser og overvejelser om at anvende magt. Indslaget fremstår balanceret og er ikke misvisende. Det er ikke relevant for indslaget, om kvinden er ved at låse sin cykel op. Vinklen er, at borgere kan komme i fysisk konflikt med politiet, der – muligvis – kan handle forkert eller i strid med reglerne. Indslaget tegner ikke et tendentiøst skævt billede af politiet. Både kvinden og politiet bliver stillet kritiske spørgsmål. Det fremgår ikke af videoen, hvad der er gået forud for hændelsen.

Konklusion og sammenfatning

En seer klagede over et indslag i '21 Søndag' om politiets arbejde, magtmonopol og anvendelse af magt. Klageren mente, at DR's brug af betegnelsen og omtalen af politiets magtanvendelse som "vold" og

"voldsmonopol" var forkert og misvisende. Klageren mente også, at værtens gengivelse af indholdet i et videoklip med en borgers oplevelser med politiets magtanvendelse var forkert. Klager får ikke medhold. DR anvendte betegnelsen "magtmonopol" og taler om anvendelse af magt inden for de retningslinjer, der gælder. Men ordet "vold" er uhensigtsmæssigt i den sammenhæng. Navnlig når indslaget tydeligvis drejer sig om vurdering af lovlig magtanvendelse. LSR finder ikke belæg for, at DR fordrejer beskrivelsen af politiets magtmonopol. DR sætter ikke lighedstegn mellem magtmonopol og voldsmonopol, sådan som Klager skriver. Klager får heller ikke medhold i, at DR's beskrivelse af det påklagede videoklip tegner et forkert eller misvisende billede af de faktiske forhold. Videoen vises i indslaget. Episoden skal ses i indslagets kontekst, der er at skildre politiets arbejdsforhold i tilspidsede situationer. Desuden medvirker en politibetjent, der giver sin personlige oplevelser og overvejelser om at anvende magt. LSR lægger desuden vægt på, at der ikke i indslaget konkluderes, at politiet handlede i strid med loven og dermed reglerne for anvendelse af stav.

Klager får ikke medhold.

Jesper Termansen, den 7. marts 2024